

Mattilsynet v/ Are Trømborg Sletta
Felles postmottak
Postboks 383
2381 Brumunddal

Oslo 28. mars 2017

Kopi: Landbruks og matdepartementet

Avdriftsreducerende tiltak

Norges Bondelag, Norsk Landbruksrådgiving og Gartnerforbundet har på bakgrunn av henvendelser fra produsentmiljøer og enkelt produsenter tatt opp kravet til avstand til vann og vassdrag for enkelte plantevernmidler med Landbruks- og matdepartementet og Mattilsynet.

Det har blitt økt fokus rundt krav til avstand til vann og vassdrag på grunn av faren for avdrift ved bruk av plantevernmidler etter innføringen av nytt plantevernregelverk. Dette gjelder Forskrift om plantevernmidler § 20. Plikt til å redusere risikoen for vannforurensning *«Det er forbudt å spre plantevernmidler fra bakken nærmere enn tre meter fra overflatevann dersom ikke annet er angitt på plantevernmidlets etikett....»*

Kravet til fri sone for bruk alle plantevernmidler ble økt fra 2 til 3 meter, mens for midler som hadde krav på etiketten med større krav enn dette er vi er kjent med at det ikke ble noen endring i regelverket. Kravet på etiketten har fått økt fokus gjennom journaler for bruk av integrert plantevern og tilsyn fra Mattilsynet. Enkelte produsenter opplever nå etter tilsyn fra Mattilsynet og få varsel om vedtak som de ikke finner praktisk mulig å gjennomføre til tross for at de har gjennomført tiltak for å redusere avdriften knytta til bruk av plantevernmidler.

Norges Bondelag, Norsk Landbruksrådgiving og Gartnerforbundet vil understreke at det skal settes krav til bruk av plantevernmidler for å unngå uheldige effekter på helse og miljø, herunder vannmiljø. Kontroll med avdrift er avgjørende for å redusere negative miljøkonsekvenser for vannmiljøet. For at ikke matproduksjonen skal påvirkes negativ, mener vi det må vurderes alternative krav til redusert avdrift enn bare avstandskrav. Dagens krav til avstand til vann og vassdrag for enkelte plantevernmidler medfører store konsekvenser for plantenæringa i hele landet. Arealene i Norge er små og avgrenses ofte av vann og vassdrag. Krav til avstand, ifølge enkelte plantevernmidlers etikett, er opptil 30 meter. På møte med Landbruks- og matdepartementet 2. mars ble det henvist til at problemstillingen måtte drøftes med Mattilsynet som har det faglige ansvaret for denne problemstillingen. Vi har følgelig bedt om et møte med Mattilsynet. Møtet er ikke gjennomført, men i responsen på henvendelsen om møte vises det fra Mattilsynet til at det kan være aktuelt å se på løsninger med reduserte avstandskrav til vann dersom gitte betingelser er oppfylt. Dette arbeidet opplyser Mattilsynet om at det ikke er kapasitet til å starte på nå, og at dette tidligst kan påbegynnes til høsten. Følgelig skriver de videre at det er lite trolig at man finner noen løsninger på dagens utfordringer i de to neste vekstsesongene. Mattilsynet vises også til at det kan ta lang tid å få innført en slik ordning i Norge, da det må gjøres endringer på etiketten etter søknad.

I store distrikter og produksjoner her i landet gir dette betydelige produksjonsmessige utfordringer og begrensninger. Utvida avstandskrav gjelder blant annet for en rekke insektsmidler i frukt dyrkinga og tørråtemidler i potet. Det vil si at uten tilgang på disse

midlene vil med stor sannsynlighet avlingen og/eller kvaliteten reduseres på arealer hvor midlene ikke kan benyttes. Det vil også medføre et økt smittepress på øvrigt areal om man velger å ikke behandle arealet nærmest vann og vassdrag.

Kontroll med avdrift er et viktig tiltak for å redusere negative miljøkonsekvenser for vannmiljøet. Avdriften ved bruk av plantevernmidler vil påvirkes av værforholdene, sprøyteutstyret, valg av dyser, trykk, hastighet og høyde over kulturen. Det stilles krav til autorisasjonskurs for bruk av plantevernmidler og sprøyteutstyret skal funksjonstests. Det sikrer kunnskap om plantevernmidler, avdrift og kontroll med utstyret som benyttes.

Avstandskravene til det enkelte plantevernmiddel beregnes under godkjenningprosessen, så langt vi er kjent med, ut fra avdrift i luft ved "normalt" sprøyteutstyr. De seinere år har det skjedd stor utvikling i sprøyteutstyr og særlig dyser for å kunne gjennomføre sprøyting med mindre avdrift. Forskrift om plantevernmidler §20 viser til den som sprøyter skal vurdere og prioritere de mest effektive spredningsteknikkene. Men forskriften gir ikke rom for å avvike avstandskravet på etikett selv om det brukes utstyr som gir mindre avdrift.

Den 1. juni 2015 fikk Norge ny forskrift om plantevernmidler. Den nye forskriften tok inn EUs regelverk på plantevernmidler. Vi har følgelig et felles regelverk som blant annet Danmark på dette området. I Danmark gjennomførte de fra juni 2016 en forskriftsendring i forhold til de tilsvarende avstandskravene. Hovedtrekkene i de danske endringene er slik:

- Gjeldende etiketter endres ikke, og midler godkjennes etter samme prinsipp for beregning av avstandskrav
- En ny paragraf i den danske plantevernloven gir hjemmel til å redusere den avstanden som er gitt på etiketten forutsatt at det benyttes godkjent avdriftsreduserende utstyr, og at dette dokumenteres i plantevernjournal
- Hva som er godkjent avdriftsreduserende utstyr framgår av "Miljøstyrelsens veiledning om avdriftsreduserende utstyr".
- Reduksjonen av arealkravet er definert til 3 klasser i forhold til etikettens krav; 50%, 75% eller 90% i forhold til kravene oppgitt på etikett og som gjelder ved bruk av standard utstyr. For hver klasse er det angitt hva slags sprøyte, dyser og trykk som må brukes for å tilfredsstille kravene.

Den danske listen over avdriftsreduserende sprøyteutstyr til horisontale bomsprøyter tar utgangspunkt i den offisielle tyske listen over avdriftsreduserende sprøyteutstyr fra JKI Julius Kühn Instituttet (<https://www.julius-kuehn.de/at/>):

JKI opplyser, at listen er 'public domain', og ikke har restriksjoner i forhold til å anvende data, som også er gjeldende for øvrige land, som anvender den tyske listen. Listen oppdateres normalt en gang årlig på JKI's hjemmeside.

Danske myndigheter har i tillegg til JKI's liste vurdert tilsvarende lister i Sverige, Nederland og England. Den svenske bygger på JKI, men har i tillegg tatt inn dyser/teknikk som er testet av JKI etter samme protokoll, men testene er ikke offentliggjort. Den nederlandske omfatter i tillegg utstyr som er testet i Nederland. Den engelske listen (LERAP) (<http://www.spraycda.com/>) bygger på resultater fra Silsoe Spray Applications Unit.

Vi mener at tilsvarende regelverk bør innføres i Norge. For norsk planteproduksjon er det viktig at arbeidet med å vurdere alternativer til dagens avstandskrav til vann og vassdrag

starter opp snarest. Sprøyteteknikk og krav til utstyr må vurderes som et alternativ til avstandskrav. Å gi en stimulans til å velge utstyr som ivaretar miljøet vil gi positive effekter for alt areal utstyret brukes på. Det vil være en pådriver til å ta det mest moderne utstyret i bruk. Verdifulle arealer som i dag må tas ut av vekstskiftet for visse produksjoner, vil kunne være en del av produksjonsgrunnlaget uten at faren for uønsket avdrift til overflatevann endres.

I Norge er det store arealer av fulldyrka arealer som ligger i nærheten av ferskvann/bekker/grøfter. NIBIO har beregnet at 11% av Norges fulldyra arealer ligger 30 meter eller nærere vann og vassdrag. Dette varierer fra 4% i Akershus til 27 % i Finnmark. (se vedlegg for nærere utslag for ulike buffersoner i fylkene).

En betydelig andel av planteproduksjon skjer på arealer nær vann og vassdrag, og følgelig får dagens krav store konsekvenser for bruken av arealet. Det gjør at vi mener det må vurderes alternativer til avstand for å redusere faren for avdrift av plantevernmidler.

Vi forventer at det kan høstes erfaringer og kunnskap i andre Europeiske land, med samme regelverk. Det må arbeides for å finne snarlige løsninger.

Hilsen

Norges Bondelag v/ Arild Bustnes

Norsk Landbruksrådgiving v/ Kåre Oskar Larsen

Gartnerforbundet v/ Sidsel Bøckman

Norsk Bonde og Småbrukarlag v/ Olaf Godli

Gartnerhallen v/ Arve Gladheim

Vedlegg:

Beregning av areal i nærheten av vannsystemer. NIBIO

Beregning av areal i nærheten av vannsystemer

Oppdrag for Norges Bondelag v/Elin Marie H. Stabbetorp

Tabellen viser hvor stor andel av fulldyrka jordbruksareal i drift som ligger i nærheten av ferskvann/bekker/grøfter.

Oppmålingen er gjort ved at det er bufret med 5, 10, 20 og 30 meter rundt ferskvann (vann og elver) og linje -elementer som grønner/kanaler og bekker. Tabellen viser andelen av arealet av areal i arealklasse A1 og A2 (i 3Q) som ligger nærmere bekker, grønner og vann enn 5, 10, 20 og 30 meter.

A1 og A2 er fulldyrka areal i aktiv drift (inkluderer ikke areal i usikker bruk og beiter (typiske innmarksbeiter)). For eksempel viser tabellen at i Østfold ligger 3.8 prosent av det fulldyrka arealet under 20 m fra ferskvann, grønner og bekker.

v.29.3.17		Buffer 5 m	Buffer 10 m	Buffer 20 m	Buffer 30 m
FYLKE					
1	Østfold	0,2 %	1,2 %	3,8 %	7 %
2	Akershus (m Oslo)	0,1 %	0,4 %	1,8 %	4 %
4	Hedmark	0,4 %	1,5 %	4,8 %	9 %
5	Oppland	0,3 %	1,4 %	4,4 %	8 %
6	Buskerud	0,3 %	1,1 %	3,6 %	6 %
7	Vestfold	0,2 %	1,0 %	3,6 %	7 %
8	Telemark	0,4 %	1,6 %	4,6 %	8 %
10	Aust-Agder	1,5 %	5,1 %	13,9 %	22 %
11	Rogaland	0,5 %	1,9 %	5,4 %	9 %
12	Hordaland	0,6 %	2,1 %	6,3 %	11 %
14	Sogn og Fjordane	0,8 %	2,7 %	8,3 %	15 %
15	Møre og Romsdal	1,1 %	4,0 %	11,4 %	19 %
16	Sør-Trøndelag	0,5 %	2,0 %	6,1 %	11 %
17	Nord-Trøndelag	0,4 %	1,7 %	5,1 %	9 %
18	Nordland	2,0 %	6,7 %	17,8 %	28 %
19	Troms	1,4 %	4,9 %	14,1 %	24 %
20	Finmark	1,3 %	5,3 %	15,6 %	27 %
	Norge	0,6 %	2,1 %	6,3 %	11 %

Et 10 meter buffer bare av vann og elver (områder markert som vann, men ikke smalere bekker/grønner) omfatter kun 0,32 % av arealet på nasjonalt nivå, mot 2,1 % når vi også inkluderer bekker og grønner.

Datagrunnlaget er "3Q fra 2. omdrev" (for å kunne gi data for hele Norge). Dette er områder som er kartlagt fra flyfoto tatt rundt 2005 og basert på totalt 947 flater.